

Z VĚDECKÉHO ŽIVOTA

Nekrolog

Jaromír Homolka

(15. května 1926–28. května 2017)

Pokud bychom si rozevřeli „knihu“ života Jaromíra Homolky, pak můžeme sledovat, jak se v ní promítaly osudy naší země. Narodil se 15. května 1926 do české rodiny ve Zvolenu na Slovensku, kde prožil dětství a dospívání, na něž rád vzpomínal. V době zániku Československa musela rodina Slovensko opustit. Pro Jaromíra Homolku ale zůstalo velkou láskou, jako historik umění se tam později navracel a se Slovenskem spojil značnou část své odborné práce.

Po studiu dějin umění na Univerzitě Karlově (jeho učiteli byli prof. Jan Květ, prof. Josef Cibulka, prof. Jaroslav Pešina, doc. Václav Mencl a doc. Oldřich J. Blažíček) pracoval se svým kolegou Pavlem Preissem na inventářích uměleckých památek. Po působení v Národní galerii nakonec přišel na Karlovu univerzitu, kam ho na katedru dějin umění Filozofické fakulty přivedl profesor Pešina v roce 1964/1965.

Tady zažil pohnuté události roku 1968, velké naděje i okupaci naší země a prožil tu dobu politických čistek, které fakultu postihly v letech 1969–1970. Na katedře dějin umění se tehdy udrželi Jaromír Homolka, Petr Wirtlich a Jiří Kropáček. Díky nim si studium oboru zachovalo vysokou úroveň a nedošlo k jeho deformaci a režimní ideologizaci, která v jiných částech filozofické fakulty způsobila velké škody.

Po roce 1989 stanul Jaromír Homolka v čele filozofické fakulty jako její děkan. Jeho úkol nebyl snadný – bylo nezbytné rehabilitovat těžce poškozené renomé fakulty, provést její transformaci a vyvést ji do doby demokracie a svobody.

O řadu let později bylo pro mě osobně velikou radostí, když při založení Ústavu dějin křesťanského umění na Katolické teologické fakultě UK jsem se mohl těšit podpoře Jaromíra Homolky. I na půdě tohoto nového Ústavu vykonal profesor Homolka veliký kus práce a vděčíme mu za nesmírně mnohé.

Studentům, kteří si k němu našli cestu, se dovedl věnovat mimořádným způsobem. V tomto ohledu byl jeho příklad a vliv naprosto výjimečný. Mezi profesory na evropských univerzitách, jejichž životním tématem bylo středověké umění, je jen velmi malý počet těch, jejichž žáci v takové míře vyspěli ve vědecké osobnosti a zasloužili se o další rozvoj oboru.

Profesor Homolka vynikal vzácnou schopností postihnout bytostnou podstatu uměleckého díla. Byl nadán mimořádným talentem, pokud jde o vnímání jeho vnitřní hodnoty. Jaromír Homolka někdy připomínal výrok svého oblíbeného autora Thomase Manna o tom, že ne každý, kdo má oči, skutečně vidí. Tento velký dar vidění je snad možné kultivovat a prohlubovat, ale nelze ho získat sebestilnějším studiem. Právě v interpretaci umělecké tvorby založené na tomto talentu tkví jeden z hlavních přínosů profesora Homolky do české historie umění.

Mohu dnes jen se smutkem vzpomínat na to, jak při našich početných setkáních a společných cestách právě tato schopnost vidění doslova rozechvívala prostor, v němž jsme se nacházeli. A dále – Homolkovo zaujetí filozofií (touto cestou šel zejména Mojmir Horyna) a literaturou propojovalo náš obor s intelektuálním univerzem.

Jaromíra Homolku fascinovala Schoppenhauerova věta převzatá Thomasem Mannem: „neboť umění provázející člověka na jeho těžké cestě k sobě samotnému bylo už vždycky u cíle“. Jeho hledání bylo cestou Homolkovy historie umění, jejímž rysem bylo kritické myšlení, kladení nových a podstatných otázek. K mnoha objektům a fenoménům svého zájmu se profesor Homolka neustále vracel, své teze stále promýšlel a upravoval. Ve vlastním vnitřním dialogu i v rozmluvách s kolegy toto poznání neustále prohluboval.

Myslím, že pro nás mnohé byl Homolkův způsob vidění světa nesmírně inspirující, a to i s vědomím toho, že se snažíme uchopit neuchopitelné, že jdeme po cestě, která nikdy nekončí. Pro nás bylo proto velkým štěstím, že jsme mohli na této pouti hledání ujít její kus společně s tímto vědcem.

Dějiny umění se staly fundamentální náplní života Jaromíra Homolky, stejně tak jako jeho působení na Univerzitě Karlově. Tímto posláním žil až do konce svých dnů. Rozhled, zájmy i postavení mu získaly respekt a přátelství osobností v zahraničí, a to i mimo náš oborový svět. A také mu tanula na mysli starost o vlastní rodinu, která dnes může naléhavě vnímat, že za sebou zanechal veliké dílo. Tím vším byl dlouhý život profesora Homolky bohatě naplněn. My tu dnes můžeme jen děkovat za všechny dary, které jsme od něho přijali.

Jiří Kuthan

Foto: archiv Katolické teologické fakulty Univerzity Karlovy v Praze